

Valsts ieņēmumu dienests

Ārvalstīs strādājoši Latvijas rezidenti un rezidences statusa noteikšana

Informatīvajā materiālā sniegta informācija par nodokļu piemērošanas kārtību fizisko personu – Latvijas rezidentu – ienākumam no algota darba ārvalstīs.

Iedzīvotāju ienākuma nodokli Latvijas rezidenti maksā Latvijā

Atbilstoši likumam "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" iedzīvotāju ienākuma nodokli (turpmāk arī – nodoklis) maksā fiziskās personas – iekšzemes nodokļu maksātāji (turpmāk – rezidents) –, kas guvušas ienākumu Latvijā un ārvalstīs.

Tādējādi Latvijas rezidents, kas kalendāra gadā guvis ienākumus ārvalstī, nodokli no šī ienākuma maksā Latvijā.

Ar nodokli **neapliedz** Latvijas rezidenta **algota darba** ienākumus:

- kas gūti citā **Eiropas Savienības dalībvalstī** vai **valstī, ar kuru Latvijai ir noslēgta un stājusies spēkā konvencija** par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu (turpmāk – konvencija);
- un ir pakļauti aplikšanai ar iedzīvotāju ienākuma nodokli vai tam analogisku nodokli.

Minēto nodokļa atbrīvojumu piemēro algota darba ienākumiem, savukārt to nepiemēro ienākumiem, ko fiziskā persona gūst:

- strādājot uz starptautiskos pārvadājumos izmantojama kuģa;
- kā personāls, kuru personāla iznomātājs iznomā personāla nomniekam – Latvijas rezidentam vai nerezidenta pastāvīgajai pārstāvniecībai Latvijā;
- ārpus darba tiesiskajām attiecībām, piemēram, pensijai, autoratlīdzībai, ienākumam no dividendēm u.c.

Personas, kuras ir saņēmušas ienākumu citā valstī, iesniedz gada ienākumu deklarāciju

Fiziskā persona – Latvijas rezidents – par ienākumiem, kas kalendāra gadā gūti, strādājot darba devēja – ārvalsts nodokļu maksātāja – labā ārpus Latvijas, ne vēlāk kā taksācijas gadam sekojošā gada 1.jūnijā, bet, ja taksācijas gada ienākumi pārsniedz 62 800 eiro (2018.gadā 55 000 eiro) līdz 1. jūlijam iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā gada ienākumu deklarāciju (turpmāk – deklarācija).

Ārvalstīs gūto ienākumu norāda deklarācijas pielikumā D2 "Fiziskās personas (rezidenta) ārvalstīs gūtie ienākumi".

Gada ienākumu deklarācija nav jāsniedz, ja Latvijas rezidents Eiropas Savienības dalībvalstī saņēmis algota darba ienākumu, kas ir pakļauts aplikšanai ar iedzīvotāju ienākuma nodokli vai tam analogisku nodokli valstī, kurā tas saņemts.

Nodokli aprēķina par gadu.

Piemēram:

1) *fiziskā persona A 2018.gadā strādāja Īrijā un guva algota darba ienākumu, kas tika pakļauts aplikšanai ar ienākuma nodokli Īrijā. Par minēto ienākumu nav sniedzama gada ienākumu deklarācija.*

2) *fiziskā persona B 2018.gadā strādāja Norvēģijā un guva algota darba ienākumu, kas tika pakļauts aplikšanai ar ienākuma nodokli Norvēģijā. Par minēto ienākumu Valsts ieņēmumu dienestā ir jāsniedz gada ienākumu deklarācija, bet minētajam ienākumam iedzīvotāju ienākuma nodoklis Latvijā netiek piemērots.*

Tādējādi ārzemēs strādājošie Latvijas rezidenti iesniedz deklarāciju Latvijas Valsts ieņēmumu dienestā, izņemot tās personas, kuras Eiropas Savienības dalībvalstī guvušas algota darba ienākumu, kuram piemērots attiecīgās dalībvalsts ienākuma nodoklis.

Kādus dokumentus pievieno deklarācijai?

Deklarācijai pievieno dokumentus, kas apliecina taksācijas gadā ārvalstī samaksāto nodokli, nodokļa maksātāja tiesības uz atvieglojumiem, un citus dokumentus, kurus saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" ņem vērā, nosakot ar nodokli aplikamo gada ienākumu.

Latvijas rezidents, kas guvis algota darba ienākumus citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai valstī, ar kuru Latvijai ir noslēgta konvencija, deklarācijai pievieno ārvalsts nodokļu administrācijas apstiprinātu dokumentu (kā arī dokumenta tulkojumu latviešu valodā), kas apliecina, ka gūtie darba ienākumi attiecīgajā ārvalstī ir pakļauti aplikšanai ar iedzīvotāju ienākuma nodokli vai tam analogisku nodokli.

Vai no ārvalstī gūtā ienākuma Latvijā vēlreiz jāmaksā nodoklis?

Latvijas rezidenta, kas guvis algota darba ienākumus valstī, ar kuru Latvijai nav noslēgta konvencija, aprēķināto nodokli no ārvalstī gūtajiem ienākumiem samazina par summu, kas ir vienāda ar ārvalstī samaksāto nodokli, ja šī nodokļa samaksa ir apliecināta ar ārvalsts nodokļu administrācijas apstiprinātu dokumentu.

Aizpildot deklarāciju, aprēķināto nodokli samazina par summu, kas ir vienāda ar ārvalstī samaksāto nodokli, ja šī nodokļa samaksa ārvalstī ir apliecināta ar ārvalsts nodokļu iekasēšanas institūcijas apstiprinātu dokumentu, kurā norādīts aplikamais ienākums un ārvalstī samaksātā nodokļa summa.

Minētais samazinājums nedrīkst būt lielāks par summu, kas atbilst Latvijā aprēķinātajam nodoklim par ārvalstī gūto ienākumu.

Piemēram, ja Dienvidāfrikas Republikā samaksātais ienākuma nodoklis ir vienāds ar nodokli, kas aprēķināts saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normām, vai pārsniedz to un nodokļa nomaksas fakts ir apliecināts ar Dienvidāfrikas Republikas nodokļu administrācijas apstiprinātu dokumentu, Latvijā nodoklis no saņemtā ienākuma nav jāmaksā. Savukārt, ja Dienvidāfrikas Republikā samaksātais nodoklis ir mazāks nekā nodoklis, kas aprēķināts pēc Latvijas normatīvajiem aktiem, nodokļa maksātājs piemaksā starpību.

Tādējādi, ņemot vērā likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" nosacījumus, ja ārvalstī samaksātais ienākuma nodoklis pārsniedz nodokli, kas aprēķināts saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normām, nodokļa starpību neatmaksā.

Gadījumā, ja nodoklis par vienu un to pašu algota darba ienākumu ir samaksāts gan Latvijā, gan ārvalstī, bet saskaņā ar nodokļu konvencijas noteikumiem nodoklis jāmaksā tikai Latvijā, tad fiziskā persona atgūst ārvalstī samaksāto nodokli, ievērojot attiecīgajā ārvalstī noteikto nodokļa atgūšanas kārtību. Savukārt, ja nodoklis saskaņā ar nodokļu konvencijas noteikumiem bija jāmaksā arī ārvalstī, tad Latvija ņem vērā konkrētajā ārvalstī samaksāto nodokli vai atbrīvo fiziskās personas ienākumu no nodokļa piemērošanas Latvijā un atmaksā fiziskai personai nodokļa pārmaksu.

Obligātie sociālie maksājumi

Ja fiziskā persona ir devusies strādāt uz citu Eiropas Savienības dalībvalsti, Norvēģiju, Īslandi, Lihtenšteinu, Šveici, Kanādu, Ukrainu, Baltkrieviju vai Krieviju, vispārējā gadījumā piemēro starptautiskos normatīvos aktus, saskaņā ar kuriem obligātos sociālos maksājumus veic tajā valstī, kurā minētā persona faktiski veic darbu.

Piemēram, ja Latvijas iedzīvotājs strādā Īrijā, obligātos sociālos maksājumus veic Īrijā atbilstoši šīs Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajiem aktiem.

Kā tiek noteikta personas rezidences valsts nodokļu piemērošanas vajadzībām?

Latvijas rezidenti maksā nodokli no ienākumiem, kas gūti Latvijā un ārvalstīs, t.i., no visā pasaulē gūtajiem ienākumiem (izņemot algota darba ienākumus, kas gūti citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai valstī, ar kuru Latvijai ir noslēgta un stājusies spēkā konvencija, un no kuriem ienākuma nodokli maksā nodarbinātības valstī).

Fiziskās personas – ārvalstu nodokļu maksātāji – Latvijas nerezidenti nodokli Latvijā maksā tikai no Latvijā gūtajiem ienākumiem.

Latvijas nodokļu normatīvajos aktos (likumā "Par nodokļiem un nodevām") ir noteikts, ka nodokļu likumos fiziskā persona tiks uzskatīta par rezidentu, ja:

- 1) šīs personas deklarētā dzīvesvieta ir Latvijas Republikā
vai
- 2) šī persona uzturas Latvijas Republikā 183 dienas vai ilgāk jebkurā 12 mēnešu periodā, kas sākas vai beidzas taksācijas gadā,
vai
- 3) šī persona ir Latvijas pilsonis, ko ārzemēs nodarbina Latvijas Republikas valdība.

Turklāt minēto noteikumu piemērošanai fizisko personu, kas netiks atzīta par rezidenti pēctaksācijas gadā, neatzīst par rezidenti arī taksācijas gadā pēc datuma, kad tā atstāja Latviju, ja laika periodā pēc šā datuma šai personai ir ciešākas attiecības ar ārvalsti nekā ar Latviju (šai personai ārvalstī pieder īpašums vai dzīvo ģimene, vai tā veic ārvalstī sociālās apdrošināšanas maksājumus).

Papildus minētajiem kritērijiem situācijā, kad starp Latviju un valsti, uz kuru dodas strādāt fiziskā persona, ir noslēgta konvencija, nosakot minētās fiziskās personas rezidenci nodokļu konvencijas piemērošanai, abu valstu nodokļu administrācijas izvērtē šādus faktus un apstākļus:

- kurā valstī ir personas pastāvīgā dzīvesvieta;
- kur ir personas vitālo interešu centrs – ciešākas personiskās un ekonomiskās attiecības;
- ja nav iespējams noteikt valsti, kurā personai ir vitālo interešu centrs, vai arī, ja tai nav pastāvīgas dzīvesvietas nevienā no abām valstīm, šo personu uzskata par tās valsts rezidentu, kurā tai ir ierastā mītnes zeme;
- ja personai ierastā mītnes zeme ir abas valstis vai neviena no tām, to uzskata par tās valsts rezidentu, kuras pilsonis ir šī persona;
- ja persona ir pilsonis abās valstīs vai nevienā no tām, valstu kompetentās iestādes izšķir jautājumu par rezidences noteikšanu, savstarpēji vienojoties.

Nosakot fiziskās personas rezidenci, izvērtē:

- vai personas ģimenes (laulātais, bērni) pastāvīgā dzīvesvieta ir ārvalstī;
- vai personai pieder nekustamie īpašumi ārvalstī;
- vai persona ir nekustamo īpašumu ārvalstī;
- vai persona veic obligātos valsts sociālās apdrošināšanas maksājumus šajā valstī;
- vai personas pastāvīgās nodarbinātības vieta ir ārvalstī u. c.

Kā Latvijas rezidents var kļūt par Latvijas nerezidentu?

Saskaņā ar Iedzīvotāju reģistra likumu, ja persona, kurai ir Latvijas valstiskā piederība, uzturas ārpus Latvijas ilgāk par sešiem mēnešiem, tās pienākums ir paziņot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei savas dzīvesvietas adresi ārvalstī, kā arī citas izmaiņas Iedzīvotāju reģistrā iekļautajās ziņās par sevi, saviem bērniem, kas jaunāki par 18 gadiem, un personām, kas atrodas tās aizbildnībā vai aizgādībā (ar Latvijas konsulārās vai diplomātiskās pārstāvniecības starpniecību), ja šīs izmaiņas izdarītas ārvalsts institūcijās.

Tomēr deklarētā dzīvesvieta ārvalstī nav vienīgais kritērijs, pēc kura Valsts ieņēmumu dienests var noteikt, vai persona ir uzskatāma par nerezidentu.

Ja fiziskā persona uzskata, ka nodokļu aprēķināšanas vajadzībām tā ir Latvijas nerezidents un nodokļus no saviem gūtajiem ienākumiem maksās savā rezidences valstī – ārpus Latvijas –, Latvijas Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz:

- iesniegumu par Latvijas rezidenta statusa maiņu, norādot datumu, sākot ar kuru personu uzskata par nerezidentu, un sniedzot ar faktiem pamatotu informāciju par to, ka persona neuzturas Latvijā ilgāk par 183 dienām jebkurā 12 mēnešu periodā un personai ir izveidojušās ciešākas personiskās un ekonomiskās attiecības ar ārvalsti nekā ar Latviju;

- tās valsts, par kuras rezidentu ir kļuvusi fiziskā persona, nodokļu administrācijas izsniegtu rezidences apliecību vai rezidences valsts nodokļu administrācijas izsniegtu dokumentu, kas apliecina, ka šī persona ir atzīta par rezidentu nodokļu maksāšanas nolūkiem konkrētajā valstī.

Pēc iesniegto dokumentu (iesnieguma un rezidences apliecības vai tai pielīdzināma dokumenta) izvērtēšanas Valsts ieņēmumu dienests uzskata personu par Latvijas nerezidentu ar datumu, kad tā atstāja Latviju, vai ar datumu, kuru personas rezidences valsts nodokļu administrācija norādījusi rezidences apliecībā vai dokumentā, kas apliecina personas rezidenci, kā šīs valsts rezidences iegūšanas dienu.

2019.gada 23.maijā

Informāciju sagatavoja:

Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu pārvalde